

การพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยเพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พันโทษ

เสาวคนธ์ เจษฎารักษ์¹, รัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์^{2*}

¹กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

²สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Received: 5 October 2020

Revised: 31 March 2021

Accepted: 11 November 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยเพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พันโทษ (2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยเพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พันโทษกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้พันโทษและผู้ต้องขังที่ต่อพันโทษ จำนวน 2,036 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยเพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พันโทษ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ (1.1) ด้านจิตใจ มีตัวชี้วัด 11 ตัว (1.2) ด้านสังคม มีตัวชี้วัด 9 ตัว (1.3) ด้านวิธีการดำรงชีวิต มีตัวชี้วัด 13 ตัว และ (1.4) ด้านทัศนคติทางสังคม มีตัวชี้วัด 5 ตัว และ (2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยเพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พันโทษ พบว่าโมเดลการตัวชี้วัดสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.89-0.95 องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุด คือ ด้านวิธีการดำรงชีวิต มีค่า 0.95 รองลงมา คือ ด้านจิตใจ และด้านสังคมมีค่า 0.94 และด้านทัศนคติทางสังคมมีค่า 0.89

คำสำคัญ : ตัวชี้วัด การพัฒนาพฤติกรรมนิสัย การยอมรับของสังคมต่อผู้พันโทษ

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: ratchaneekool.pin@stou.ac.th

The Development of Indicators for Rehabilitation to the Social Acceptance of Ex-offenders

Saovakon Jeadsadaruk¹, Ratchaneekool Pinyopanuwat^{2,*}

¹Department of Corrections, Ministry of Justice

²Office of Registration, Records and Evaluation, Sukhothai Thammathirat Open University

Received: 5 October 2020

Revised: 31 March 2021

Accepted: 11 November 2021

Abstract

The purposes of this research were (1) to develop indicators for rehabilitation to create the social acceptance for ex-offenders; and (2) to conduct a confirmatory factor analysis to validate the fitness with empirical data of the developed model of indicators for rehabilitation to create the social acceptance for ex-offenders. The research sample consisted of 2,036 ex-offenders and repeated offenders. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using the frequency, percentage, mean, standard deviation and confirmatory factor analysis. Research results were as follows: (1) the developed model of indicators for rehabilitation to create the social acceptance for ex-offenders comprised four components as follows: (1.1) the psychological component, with 11 indicators; (1.2) the sociological component, with nine indicators; (1.3) the ways of life component, with 13 indicators; and (1.4) the social attitude component, with five indicators; and (2) results of the confirmatory factor analysis of the developed model of indicators for rehabilitation to create the social acceptance for ex-offenders revealed that the model had fitness with empirical data, with the factor loadings of the components ranging from 0.95 to 0.89; the component with the highest factor loading was the ways of life component, with factor loading of 0.95, to be followed by the psychological and sociological components each of which having the factor loading of 0.94, and the social attitude component, with factor loading of 0.89, respectively.

Keywords: Indicator, Development of rehabilitation, Social acceptance for ex-offenders

* Corresponding Author; E-mail: ratchaneekool.pin@stou.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีสู่สังคม เป็นภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านมากรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินงานพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังมาโดยตลอด อาทิเช่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 (Department of Corrections, 2016) ผู้ต้องราชทัณฑ์ได้ผ่านกระบวนการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัย ภายใต้การกำกับของสำนักพัฒนาพฤตินิสัย จำนวน 240,034 คน (ร้อยละ 100) ในจำนวนดังกล่าวเป็นผู้ที่ได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเฉพาะรายด้วยโปรแกรมและหลักสูตรแก้ไขเฉพาะ จำนวน 12 โปรแกรม จำนวน 43,590 ราย (ร้อยละ 18.16) ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นในหลักสูตรการศึกษา 5 ระดับหลักสูตร จำนวน 56,190 ราย(ร้อยละ 23.41) ได้รับการพัฒนาจิตใจตามหลักสูตรการพัฒนาจิตใจ 3 หลักสูตร จำนวน 453,345 ราย (ร้อยละ 100) ได้รับการอบรมและฝึกวิชาชีพ จำนวน 20 หลักสูตร จำนวน 21,459 ราย (ร้อยละ 8.94) ในจำนวนผู้เข้ารับการอบรมและฝึกวิชาชีพดังกล่าวเป็นผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน จำนวน 2,785 ราย (ร้อยละ 1.16) นอกจากนี้ได้รับการฝึกทักษะการทำงานในโรงงานฝึกวิชาชีพ จำนวน 44,863 ราย (ร้อยละ 18.69) ได้รับการฝึกทักษะการบริการ จำนวน 27,103 ราย (ร้อยละ 11.29) ได้รับการพัฒนาร่างกาย และบุคลิกภาพ ในกิจกรรมหลักที่เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขัง 5 รูปแบบ ผู้ต้องขังทุกรายเข้าร่วมกิจกรรม (ร้อยละ 100) และผู้ต้องขังที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยมีผู้ผ่านการอบรมศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 289 ราย (ร้อยละ 0.12)

นอกจากนี้ ผู้ต้องขังยังได้รับการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยกลับสู่สังคม ในหลักสูตรการฝึกอบรมภายใต้การกำกับของกองสังคมสงเคราะห์ และกองบริการทางการแพทย์ ได้แก่ หลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยแบบเข้ม (โครงสร้างเบา) หลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยระบบปิด และหลักสูตรการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในรูปแบบชุมชนบำบัด อย่างไรก็ตามจากการดำเนินการที่ผ่านมากรมราชทัณฑ์ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (1) การมีจำนวนผู้ต้องขังในการควบคุมดูแลจำนวนมากเกินไป จนเกิดปัญหาสถานะผู้ต้องขังล้นเรือนจำ (2) การมีสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของเรือนจำที่ก่อสร้างมาเพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมเป็นหลัก จึงไม่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานอบรมและแก้ไขผู้ต้องขัง และ (3) การได้รับงบประมาณสำหรับการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยไม่สอดคล้องกับความยุ่งยากในการแก้ไขผู้ต้องขัง ซึ่งมีความยุ่งยากมากกว่าบุคคลทั่วไป

ในรอบระยะที่ผ่านมา กรมราชทัณฑ์ได้พัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการคืนคนดีสู่สังคม แต่อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบข้อมูลอัตราการกระทำผิดซ้ำ พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มีผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว ร้อยละ 7.02 กลับมากระทำผิดซ้ำภายในระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันปล่อยตัว ในจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำดังกล่าว มักเป็นประเด็นข่าวที่สังคมให้ความสนใจ ซึ่งทำให้สังคมมีความวิตกกังวล รวมทั้งส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวส่วนใหญ่ไม่ได้รับการยอมรับ หรือการให้โอกาสในการมีงานทำ ซึ่งจะเป็ปัจจัยให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวรายอื่นๆ ไม่สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้และกลับไปกระทำผิดซ้ำต่อไป

การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังที่ผ่านมา กรมราชทัณฑ์ได้มีโครงการหรือหลักสูตรหลากหลาย โดยแต่ละโครงการหรือหลักสูตรจะกำหนดตัวชี้วัดของโครงการหรือหลักสูตรนั้นๆ แต่การประเมินหรือติดตามผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวแล้ว ส่วนใหญ่จะประเมินผลในเชิงปริมาณจากจำนวนนักโทษที่ถูกลงโทษซ้ำหรือความสำเร็จของการเข้าร่วมโครงการต่างๆ ที่มีจุดประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ซึ่งการประเมินผลจะเป็นการประเมินของพนักงานคุมประพฤติฝ่ายเดียวโดยไม่มีกลุ่มอื่น เช่น ครอบครัว ชุมชน หรือสังคม เข้าร่วมในการประเมินด้วย การใช้

การประเมินของพนักงานคุมประพฤติเป็นเพียงการสะท้อนพฤติกรรมของผู้พ้นโทษเพียงชั่วขณะที่เข้าเยี่ยมเท่านั้น ไม่ได้สะท้อนพฤติกรรมที่แท้จริงในช่วงเวลาอื่น จึงอาจจะได้ผลการประเมินที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

จากการดำเนินการดังกล่าว ในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ไม่มีตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังโดยรวม และไม่มีเครื่องมือวัดความสำเร็จของการพัฒนาพฤตินิสัย จึงนำไปสู่ประเด็นที่เป็นคำถาม ดังนี้

“...ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวแล้วมีคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร สามารถหางานทำได้หรือไม่ ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมในขณะต้องโทษไปใช้หรือไม่ สามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคมหรือไม่ ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้การยอมรับมากน้อยเพียงใด ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวประสบความสำเร็จในชีวิตมีมากน้อยเพียงใด งบประมาณที่รัฐลงทุนสำหรับการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังมีความเหมาะสมคุ้มค่าหรือไม่ ...”

(Department of Corrections, 2017)

ดังนั้น ประเด็นปัญหา คือ ทำอย่างไรจะทำให้การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ และช่วยลดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ถ้ากรมราชทัณฑ์มีตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัย จะทำให้การจัดโปรแกรมหรือกิจกรรมการพัฒนาพฤตินิสัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งถ้ากรมราชทัณฑ์ มีเครื่องมือวัดความสำเร็จของการพัฒนาพฤตินิสัยจะทำให้การแก้ไขผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีสู่สังคมมีความเหมาะสม ผู้ได้รับการปล่อยตัวที่กลับตัวเป็นคนดีควรได้รับโอกาสจากสังคมในการมีคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับในรายที่แก้ไขไม่ได้หรือมีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อสังคมควรมีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้ที่กลับตนเป็นคนดี

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พ้นโทษ ทำให้ได้ตัวชี้วัดที่จะทำการดำเนินการแก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัย มีประสิทธิภาพ สังคมมีความเชื่อมั่นในการทำหน้าที่พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ และทำให้การพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อคืนคนดีได้อย่างเหมาะสมและเกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พ้นโทษ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พ้นโทษกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีอาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยาว่าด้วยการกระทำผิดซ้ำ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขัง และการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัย (Khamkorngat, 2016; Candasaro and Panyapa, 2017; Jeadsadaruk, 2018) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วยตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ด้านจิตใจ (2) ด้านสังคม (3) ด้านวิธีการดำเนินชีวิต และ (4) ด้านทัศนคติทางสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ การพัฒนาพฤตินิสัย ประกอบด้วย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านวิถีการดำเนินชีวิต และด้านทัศนคติทางสังคม

ตัวอย่าง

1. นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษจำคุก ในปี พ.ศ. 2560 - 2562 โดยเฝ้าคุมตัวอย่างแบบอย่างง่าย จำนวน จำนวน 522 คน
2. นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวในปี พ.ศ. 2560 - 2562 และกลับไปกระทำผิดซ้ำโดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่ายจากนักโทษเฉพาะรายที่ถูกคุมขังในเรือนจำ จำนวน 1,514 คน
3. ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัย ประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน ญาติ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ วิทยากร ประชาชน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย จำนวน 100 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการเก็บจากแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้พ้นโทษ/ผู้ถูกคุมประพฤติ ที่ผ่านกระบวนการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัย ซึ่งได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำในช่วงปี พ.ศ. 2660 - 2562 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีหนังสือส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียน พร้อมซองเปล่าติดแสตมป์ตอบกลับ

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้ต้องโทษซ้ำได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำในช่วงปี พ.ศ. 2660-2562 และกลับไปกระทำผิดซ้ำและถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ โดยขอความร่วมมือและมีหนังสือแจ้งเรือนจำ/ทัณฑสถาน เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลในเรือนจำ/ทัณฑสถาน

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

จัดประชุมระดมสมองกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัย

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้พ้นโทษ มีการวิเคราะห์คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.5-1.00 ส่วนค่าความเที่ยง ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ต้องโทษซ้ำ มีการวิเคราะห์คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาพบค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.5-1.00 ส่วนค่าความเที่ยง ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation modeling: SEM) ด้วยโปรแกรม LISREL

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ วิเคราะห์ผลจากการประชุมระดมสมองด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านจิตใจ มีตัวชี้วัด 11 ตัว (2) ด้านสังคม มีตัวชี้วัด 9 ตัว (3) ด้านวิถีการดำรงชีวิต มีตัวชี้วัด 13 ตัว (4) ด้านทัศนคติทางสังคม มีตัวชี้วัด 5 ตัว

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พันโทษกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พันโทษกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 3696.08$ p-value = 0.00 RMSEA = 0.049 CFI = 0.99 RMR = 0.03 GFI = 0.91 AGFI = 0.90) สรุปผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ	ค่าสัมประสิทธิ์ R ²
ด้านจิตใจ	0.94	0.88
ด้านสังคม	0.94	0.88
ด้านวิถีการดำรงชีวิต	0.95	0.90
ด้านทัศนคติทางสังคม	0.89	0.80

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่าทั้ง 4 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ด้านวิถีการดำรงชีวิต มีค่าเท่ากับ 0.95 รองลงมา คือ ด้านจิตใจ และด้านสังคม มีค่าองค์ประกอบเท่ากับ 0.94 และด้านทัศนคติทางสังคมมีค่าเท่ากับ 0.89 เช่นเดียวกับค่าสัมประสิทธิ์ R² ขององค์ประกอบที่มีค่าไปในทางเดียวกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จำแนกรายองค์ประกอบ ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จำแนกรายองค์ประกอบ

ตัวแปร	น้ำหนักปัจจัย			ค่าสัมประสิทธิ์
	Std. Loading	SE	t-value	
ด้านจิตใจ				
1. มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	0.55	-	-	0.30
2. มีจิตสำนึกในทางที่ดี	0.65	0.04	27.52**	0.42
3. มีความรู้สึกรักตัวเอง	0.59	0.05	20.88**	0.35
4. มีความรักครอบครัว	0.59	0.05	20.90**	0.35
5. มีความกล้าปฏิเสธเพื่อนที่ชวนไปทำในสิ่งไม่ดี หรือผิดกฎหมาย	0.60	0.07	20.96**	0.36
6. มีสติยั้งคิดรู้ผิดชอบชั่วดี	0.76	0.06	24.30**	0.57
7. มีความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	0.75	0.07	24.16**	0.56
8. มีความคิดอย่างรอบคอบก่อนพูดและทำเสมอ	0.70	0.06	23.26**	0.49
9. มีความสำนึกในความผิดพลาดที่ผ่านมา	0.73	0.06	23.79**	0.53
10. ไม่หวั่นไหวในคำพูดแกล้งของคนรอบข้าง	0.56	0.06	20.15**	0.32
11. แม้สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยจะมีอาชญากรรม ยาเสพติดก็ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ	0.62	0.07	21.53**	0.38
ด้านสังคม				
1. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว	0.68	-	-	0.47
2. มีความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว	0.70	0.03	35.99**	0.48
3. มีความพร้อมในการประกอบอาชีพที่สุจริต	0.76	0.04	31.06**	0.57
4. มีความพร้อมในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น	0.75	0.04	31.09**	0.57
5. มีความพร้อมในการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลง	0.74	0.04	30.44**	0.55
6. มีความกล้าที่จะเปิดเผยตนเอง	0.64	0.04	26.48**	0.41
7. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ ชุมชน สังคม	0.71	0.04	29.41**	0.50
8. มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและมั่นคง	0.61	0.04	25.31**	0.37
9. เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม	0.74	0.04	30.54**	0.55
ด้านวิถีการดำรงชีวิต				
1. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่พร้อม สำหรับเลือกทำงานที่สุจริต	0.72	-	-	0.51
2. ทำงานสุจริต	0.75	0.03	37.53**	0.56
3. เมื่อเพื่อนมาชักชวนให้ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องตาม กฎหมายมักคล้อยตามและทำตาม	0.13	0.05	5.45**	0.02
4. มีรายได้ที่เพียงพอเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้	0.51	0.04	21.73**	0.26
5. ดำรงชีวิตแบบพอเพียง	0.70	0.03	29.66**	0.48

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	น้ำหนักปัจจัย			ค่าสัมประสิทธิ์
	Std.Loading	SE	t-value	R ²
6. หลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่	0.47	0.05	19.91**	0.22
7. หลีกเลี่ยงการดื่มสุรา	0.43	0.05	18.58**	0.19
8. หลีกเลี่ยงการเล่นการพนัน	0.43	0.05	18.33**	0.18
9. หลีกเลี่ยงการเสพ-ค้ายาเสพติด	0.53	0.04	22.48**	0.28
10. เลือกคบเพื่อนที่ดี ไม่คบเพื่อนทำผิดกฎหมาย	0.62	0.04	26.33**	0.38
11. เป็นจิตอาสาช่วยเหลือสังคมตามกำลังและเวลาที่มี	0.59	0.04	25.26**	0.35
12. มีการทำบัญชีครัวเรือนรายรับรายจ่ายหรือเก็บออมเงิน	0.43	0.05	18.52**	0.19
13. นำความรู้ที่ได้รับจากเรือนจำไปใช้ประกอบอาชีพที่สุจริต	0.57	0.04	24.32**	0.32
ด้านทัศนคติทางสังคม				
1. มีความคิดว่า สังคมให้โอกาส ให้อภัย	0.58	-	-	0.33
2. มีความคิดที่จะไม่หวนกลับไปกระทำผิด ซ้ำอีก	0.69	0.05	24.01**	0.48
3. มีความภูมิใจในการกลับตนเป็นคนดีของครอบครัว ชุมชน สังคม	0.83	0.04	27.05**	0.68
4. มีความหวาดกลัวในการกลับเข้าไปต้องโทษในเรือนจำอีก	0.64	0.05	23.03**	0.41
5. ไม่ย่อท้อที่จะทำความดีเพื่อให้สังคมเห็นเมื่อมีโอกาส	0.82	0.04	26.70**	0.67

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านจิตใจ ตัวแปรที่ศึกษามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.55–0.76 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัวแปร ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.30–0.57 หมายความว่าตัวแปรสังเกตได้ที่น่ามาวัดตัวแปรแฝงนั้นมีความเที่ยงในการวัดอยู่ระดับปานกลางโดยตัวแปรที่มีความเที่ยงในการวัดสูงสุด คือ มีสติยังคิดรู้ผิดชอบชั่วดีมีค่า R² เท่ากับ 0.57 รองลงมา คือ มีความเกรงกลัวต่อการกระทำผิดมีค่า R² เท่ากับ 0.56 และมีความสำนึกในความผิดพลาดที่ผ่านมามีค่า R² เท่ากับ 0.53

ด้านสังคม ตัวแปรที่ศึกษามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.61–0.76 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัวแปร ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.37–0.57 หมายความว่าตัวแปรสังเกตได้ที่น่ามาวัดตัวแปรแฝงนั้นมีความเที่ยงในการวัดอยู่ระดับปานกลาง โดยตัวแปรที่มีความเที่ยงในการวัดสูงสุด คือ มีความพร้อมในการประกอบอาชีพที่สุจริต และมีความพร้อมในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น มีค่า R² เท่ากับ 0.57 รองลงมา คือ มีความพร้อมในการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม มีค่า R² เท่ากับ 0.55

ด้านวิธีการดำรงชีวิต ตัวแปรที่ศึกษามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.13–0.75 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัวแปร ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.02–0.56 หมายความว่าตัวแปรสังเกตได้ที่นำมาวัดตัวแปรแฝงนั้น มีความเที่ยงในการวัดอยู่ระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยตัวแปรที่มีความเที่ยงในการวัดสูงสุด คือ ทำงานสุจริตมีค่า R^2 เท่ากับ 0.56 รองลงมา คือ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่พร้อมสำหรับเลือกทำงานที่สุจริต มีค่า R^2 เท่ากับ 0.51 และดำรงชีวิตแบบพอเพียงมีค่า R^2 เท่ากับ 0.48

ด้านทัศนคติทางสังคม ตัวแปรที่ศึกษามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.58–0.82 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัวแปร ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.33–0.68 หมายความว่าตัวแปรสังเกตได้ที่นำมาวัดตัวแปรแฝงนั้น มีความเที่ยงในการวัดอยู่ระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยตัวแปรที่มีความเที่ยงในการวัดสูงสุด คือ มีความภูมิใจในการกลับตนเป็นคนดีของครอบครัว ชุมชน สังคม มีค่า R^2 เท่ากับ 0.68 รองลงมา คือ ไม่ย่อท้อที่จะทำความดีเพื่อให้สังคมเห็นเมื่อมีโอกาสมีค่า R^2 เท่ากับ 0.67 และมีความคิดที่จะไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก มีค่า R^2 เท่ากับ 0.53

ผลสรุปการระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัย ประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน ญาติ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ วิทยากร ประชาชน ปรากฏดังนี้

1. ตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัยที่พัฒนาครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นด้วยที่กรมราชทัณฑ์ควรมีตัวชี้วัดและเครื่องมือวัดการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เนื่องจากการมีตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัย จะได้อธิบายสังคมต่อกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังอย่างมืออาชีพ และการมีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมจะทำให้มีการประเมินผลที่เป็นรูปธรรมและจะนำไปสู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดเป็นระยะๆ เพื่อติดตามอย่างต่อเนื่อง

แต่อย่างไรก็ตามมีผู้เข้าร่วมประชุมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การวัดความสำเร็จของการพัฒนาพฤตินิสัยโดยการวัดจากอัตราการกระทำผิดซ้ำอาจจะไม่สามารถวัดความสำเร็จได้จริง ควรมีการวัดด้านอื่นๆ ด้วยเช่น การยอมรับของประชาชน ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์ เป็นต้น นอกจากนี้ได้เสนอแนะว่าการวัดความสำเร็จของการพัฒนาพฤตินิสัยควรเน้นไปที่การพัฒนาพฤตินิสัยรายบุคคลก่อนการพัฒนาพฤตินิสัยรายกลุ่ม

2. ความสำเร็จในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องราชทัณฑ์ คือ การที่ผู้ต้องราชทัณฑ์ที่ได้รับการฝึกอบรม ในขณะที่ต้องโทษ มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นใน 4 ด้าน 1) ด้านจิตใจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านวิธีการดำรงชีวิต 4) ด้านทัศนคติทางสังคม ซึ่งทำให้สังคมมีความเชื่อมั่นในการทำหน้าที่แก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ และการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อคืนคนดีได้อย่างเหมาะสม มีความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงินงบประมาณราชการ ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นด้วยในการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ 4 ด้าน ที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จในการพัฒนาพฤตินิสัย และมีข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มประเด็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ต้องขังในการวางแผนการดำเนินชีวิตที่ดีหลังปล่อยตัว และสนับสนุนให้ผู้ต้องขังบรรลุแผนการดำเนินชีวิตนั้น ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

3. การพัฒนาพฤตินิสัยโดยภาพรวม ผู้เข้าร่วมประชุมมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อผู้พ้นโทษ ว่าเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่ต้องร่วมมือกันเป็นเครือข่ายโดยอาจทำ MOU กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและมีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างจริงจัง นอกจากนี้ควรนำตัวชี้วัดหรือผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานและขับเคลื่อนการดำเนินการตามนโยบายอย่างจริงจัง

4. ระดับความพร้อมของตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยเพื่อสร้างการยอมรับของสังคม

ระดับความพร้อมของตัวชี้วัดการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยเพื่อสร้างการยอมรับของสังคม เป็นความพร้อมของกลุ่มผู้ต้องโทษซ้ำและกลุ่มพ้นโทษจากองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ จิตใจ สังคม วิธีการดำรงชีวิตและทัศนคติทางสังคม โดยกำหนดเกณฑ์การแปลค่าเป็น 4 ระดับ (\bar{X} = 2.26–3.00 พร้อมมาก \bar{X} = 1.51–2.25 พร้อมปานกลาง \bar{X} = 0.76–1.50 พร้อมน้อย \bar{X} = 0.00–0.75 พร้อมน้อยมาก) ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพร้อมด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านวิธีการดำรงชีวิตและด้านทัศนคติทางสังคมภายหลังการปล่อยตัวจากเรือนจำ เปรียบเทียบกลุ่มผู้ต้องโทษซ้ำกับกลุ่มผู้พ้นโทษ

ความพร้อม	ระดับความพร้อม (ผู้พ้นโทษ)			ระดับความพร้อม (ผู้ต้องโทษซ้ำ)		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
ด้านจิตใจ						
1. มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	2.44	0.73	มาก	2.48	0.57	มาก
2. มีจิตสำนึกในทางที่ดี	2.54	0.72	มาก	2.46	0.58	มาก
3. มีความรู้สึกรักตัวเอง	2.64	0.73	มาก	2.73	0.55	มาก
4. มีความรักครอบครัว	2.75	0.68	มาก	2.83	0.50	มาก
5. มีความกล้าปฏิเสธเพื่อนที่ชวนไปทำในสิ่งไม่ดี หรือผิดกฎหมาย	2.40	0.93	มาก	2.06	0.72	ปานกลาง
6. มีสติยั้งคิดรู้ผิดชอบชั่วดี	2.51	0.79	มาก	2.37	0.63	มาก
7. มีความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	2.60	0.81	มาก	2.37	0.67	มาก
8. มีความคิดอย่างรอบคอบก่อนพูดและทำเสมอ	2.36	0.84	มาก	2.30	0.65	มาก
9. มีความสำนึกในความผิดพลาดที่ผ่านมา	2.57	0.82	มาก	2.54	0.65	มาก
10. ไม่หวั่นไหวในคำพูดแฉ่งลบของคนรอบข้าง	2.30	0.85	มาก	2.27	0.69	มาก
11. แม้สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยจะมีอาชญากรรม ยาเสพติด ก็ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวด้วย	2.43	0.96	มาก	2.02	0.73	ปานกลาง
รวม	2.50	0.63	มาก	2.40	0.40	มาก
ด้านสังคม						
1. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว	2.68	0.74	มาก	2.76	0.54	มาก
2. มีความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว	2.59	0.76	มาก	2.67	0.57	มาก
3. มีความพร้อมในการประกอบอาชีพที่สุจริต	2.70	0.72	มาก	2.50	0.67	มาก
4. มีความพร้อมในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น	2.55	0.80	มาก	2.60	0.61	มาก
5. มีความพร้อมในการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง	2.46	0.78	มาก	2.49	0.62	มาก
6. มีความกล้าที่จะเปิดเผยตนเอง	2.45	0.83	มาก	2.48	0.67	มาก
7. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนสังคม	2.38	0.82	มาก	2.36	0.70	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความพร้อม	ระดับความพร้อม (ผู้พันโทษ)			ระดับความพร้อม (ผู้ต้องโทษซ้ำ)		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
8. มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและมั่นคง	2.57	0.82	มาก	2.64	0.66	มาก
9. เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม	2.52	0.78	มาก	2.47	0.63	มาก
รวม	2.55	0.66	มาก	2.55	0.45	มาก
ด้านวิถีการดำรงชีวิต						
1. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่พร้อม สำหรับเลือกทำงานที่สุจริต	2.54	0.81	มาก	2.43	0.66	มาก
2. ทำงานสุจริต	2.68	0.75	มาก	2.43	0.68	มาก
3. เมื่อเพื่อนมาชักชวนให้ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องตาม กฎหมายมักคล้อยตามและทำตาม	1.22	1.25	น้อย	1.73	0.82	ปานกลาง
4. มีรายได้ที่เพียงพอเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้	1.91	0.89	ปานกลาง	2.08	0.71	ปานกลาง
5. ดำรงชีวิตแบบพอเพียง	2.28	0.83	มาก	2.20	0.68	ปานกลาง
6. หลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่	1.72	1.06	ปานกลาง	1.71	0.99	ปานกลาง
7. หลีกเลี่ยงการดื่มสุรา	1.86	1.06	ปานกลาง	1.86	0.97	ปานกลาง
8. หลีกเลี่ยงการเล่นการพนัน	2.04	1.19	ปานกลาง	2.08	1.01	ปานกลาง
9. หลีกเลี่ยงการเสพ-ค้ายาเสพติด	2.17	1.21	ปานกลาง	1.85	0.87	ปานกลาง
10. เลือกคบเพื่อนที่ดี ไม่คบเพื่อนทำผิดกฎหมาย	2.21	1.00	ปานกลาง	1.95	0.72	ปานกลาง
11. เป็นจิตอาสาช่วยเหลือสังคมตามกำลัง และเวลาที่มี	2.04	1.19	ปานกลาง	2.01	0.86	ปานกลาง
12. มีการทำบัญชีครัวเรือนรายรับรายจ่ายหรือ เก็บออมเงิน	1.45	1.09	น้อย	1.37	1.01	น้อย
13. นำความรู้ที่ได้รับจากเรือนจำไปใช้ประกอบ อาชีพที่สุจริต	2.19	0.98	ปานกลาง	1.87	0.92	ปานกลาง
รวม	2.02	0.68	ปานกลาง	1.97	0.50	ปานกลาง
ด้านทัศนคติทางสังคม						
1. มีความคิดว่า สังคมให้โอกาส ให้อภัย	2.30	0.90	มาก	2.10	0.86	ปานกลาง
2. มีความคิดที่จะไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก	2.45	0.99	มาก	2.22	0.79	ปานกลาง
3. มีความภูมิใจในการกลับตนเป็นคนดีของ ครอบครัว ชุมชน สังคม	2.61	0.79	มาก	2.51	0.67	มาก
4. มีความหวาดกลัวในการกลับเข้าไปต้องโทษ ในเรือนจำอีก	2.45	1.00	มาก	2.47	0.76	มาก
5. ไม่ย่อท้อที่จะทำความดีเพื่อให้สังคมเห็น เมื่อมีโอกาส	2.57	0.77	มาก	2.50	0.65	มาก
รวม	2.47	0.73	มาก	2.36	0.55	มาก
รวมทั้งหมด	2.34	0.62	มาก	2.28	0.40	มาก

จากตารางที่ 3 ความพร้อมด้านจิตใจ สังคม วิธีการดำรงชีวิตและทัศนคติทางสังคมภายหลังการปล่อยตัว พบว่าโดยภาพรวมทั้งผู้พ้นโทษ และผู้ต้องโทษซ้ำมีความพร้อมระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.34 และ 2.28 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านจิตใจ ทั้งผู้พ้นโทษและผู้ต้องโทษซ้ำมีความพร้อมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.50 และ 2.40 ตามลำดับ เช่นเดียวกับด้านสังคม ทั้งผู้พ้นโทษและผู้ต้องโทษซ้ำมีความพร้อมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.55 ส่วนด้านวิธีการดำรงชีวิต ทั้งผู้พ้นโทษและผู้ต้องโทษซ้ำมีความพร้อมระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.02 และ 1.97 ตามลำดับ และด้านทัศนคติทางสังคม ทั้งผู้พ้นโทษและผู้ต้องโทษซ้ำมีความพร้อมระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.47 และ 2.36 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัย ปรากฏว่าต้องประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านวิธีการดำรงชีวิต และด้านทัศนคติทางสังคม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (Government Gazette, 2017) ที่ได้กำหนดให้ระบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังโดยให้ได้รับการศึกษา การอบรม ทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม การทำงาน การฝึกวิชาชีพ และการเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Candasaro and Panyapa (2017) ที่ได้ศึกษา ผลของการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังตามแนวทางพระพุทธศาสนาของโครงการแสงธรรมบำบัดเรือนจำจังหวัด อำนาจเจริญ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ จิตใจ สังคม วิธีการดำเนินชีวิต และทัศนคติทางสังคม

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Secondary Confirmatory Factor Analysis) พบว่า องค์ประกอบการพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีระดับความพร้อม ของตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัย ปรากฏดังนี้

2.1 ด้านจิตใจ กลุ่มผู้พ้นโทษและกลุ่มที่ต้องโทษซ้ำ มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม ($\bar{X} = 2.5$, $\bar{X} = 2.40$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดประเด็นความกล้าปฏิเสธเพื่อนที่ชวนไปทำในสิ่งไม่ดีหรือผิดกฎหมาย พบว่า ผู้พ้นโทษมีความกล้าปฏิเสธเพื่อนที่ชวนไปทำในสิ่งไม่ดีหรือผิดกฎหมาย ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.40$) แต่ผู้ต้องโทษซ้ำ มีความกล้าปฏิเสธเพื่อนที่ชวนไปทำในสิ่งไม่ดีหรือผิดกฎหมาย ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.06$) ประเด็นสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย พบว่า ผู้พ้นโทษมีความพร้อมแม้สภาพที่อยู่อาศัยจะมีอาชญากรรมยาเสพติดก็ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.43$) แต่ผู้ต้องโทษซ้ำ มีความพร้อมแม้สภาพที่อยู่อาศัยจะมีอาชญากรรมยาเสพติดก็ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.02$) เมื่อพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับสถานที่อยู่อาศัยพบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้พ้นโทษมีโอกาสต้องโทษซ้ำสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Narumittayarn (2003) ได้ศึกษามูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดคดียาเสพติดของผู้ต้องขังหญิง ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษมีนบุรี พบว่าสภาพแวดล้อมชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการกล่อมเกลากฎกติกามารยาท การใช้ชีวิต ทัศนคติให้มีโอกาสเข้าไปสู่การทำความผิดได้

2.2 ด้านสังคม กลุ่มผู้พ้นโทษและกลุ่มที่ต้องโทษซ้ำ มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม ($\bar{X} = 2.55$, $\bar{X} = 2.55$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ประเด็นการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว การมีความรับผิดชอบตนเองและครอบครัว การมีความพร้อมในการประกอบอาชีพที่สุจริต การมีความพร้อมในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น การมีความพร้อมในการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง การมีความกล้าที่จะเปิดเผยตนเอง การมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนสังคม การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและมั่นคง และการเป็น

สมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ทุกข้อทั้งกลุ่มผู้พันโทษและผู้ที่ต้องโทษซ้ำ มีความพร้อมในระดับมาก ทุกข้อ และมีค่าเฉลี่ยในระดับใกล้เคียงกัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pitakthum (2011) ที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยว่าควรครอบคลุมไปถึงครอบครัวผู้ต้องขัง บุคคลใกล้ชิดและชุมชนด้วย เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และเรือนจำควรมีการดูแลครอบครัวผู้ต้องขัง โดยการบูรณาการร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

2.3 ด้านวิถีการดำรงชีวิต กลุ่มผู้พันโทษและกลุ่มที่ต้องโทษซ้ำ มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งสองกลุ่ม ($\bar{X} = 2.02$, $\bar{X} = 1.97$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดประเด็นเพื่อนที่มาชักชวนให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง พบว่า ผู้พันโทษมักคล้อยตามและทำตามเพื่อนที่มาชักชวนให้ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.22$) แต่ผู้ที่ต้องโทษซ้ำ มักคล้อยตามและทำตามเพื่อนที่มาชักชวนให้ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.73$) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Saksai (2011) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย พบว่ากลุ่มเพื่อนเป็นสาเหตุของการนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำมากที่สุดเพราะการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการทำผิดจะนำไปสู่การทำผิดซ้ำ

2.4 ด้านทัศนคติทางสังคม กลุ่มผู้พันโทษและกลุ่มที่ต้องโทษซ้ำ มีความพร้อมอยู่ในระดับ มาก ทั้งสองกลุ่ม ($\bar{X} = 2.34$, $\bar{X} = 2.28$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับการมีความคิดว่าสังคมให้โอกาสให้อภัย การมีความคิดที่จะไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ การมีความภาคภูมิใจในการกลับตนเป็นพลเมืองดีของครอบครัว ชุมชน สังคม การมีความหวาดกลัวในการกลับเข้าไปต้องโทษในเรือนจำอีก และการไม่ย่อท้อที่จะทำความดีเพื่อให้สังคมเห็นเมื่อมีโอกาส ทุกข้อดังกล่าว ทั้งกลุ่มผู้พันโทษและผู้ที่ต้องโทษซ้ำ มีความพร้อมในระดับมาก ทุกข้อและมีค่าเฉลี่ยในระดับใกล้เคียงกัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jeadsadaruk (2018) ที่ได้ศึกษาการเพิ่มคุณค่าผู้ต้องขังและผู้พันโทษภายใต้แบรนด์ผลิตผลคนดี ที่เสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐควรส่งเสริมคุณค่าให้กับผู้พันโทษให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า เป็นทรัพยากรที่สำคัญของสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 กรมราชทัณฑ์ ควรนำตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัยไปใช้ในการพัฒนาพฤตินิสัยให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งด้านกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม โดยกำหนดแผนและทิศทางการพัฒนาพฤตินิสัยเป็นแผน 1 ปี แผน 3 ปี และแผน 5 ปี เพื่อให้มีความต่อเนื่องในทางปฏิบัติ

1.2 ตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง 4 องค์ประกอบ เป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานของรัฐ ครอบครัว ชุมชนและสังคมต้องร่วมมือกันเป็นเครือข่ายเพื่อให้ผู้พันโทษได้รับการยอมรับจากสังคม ทั้งนี้อาจจะจัดเป็นโครงการที่ให้ทุกฝ่ายเข้าร่วมด้วย เช่น ให้ครอบครัวมามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือชุมชน/สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมผู้พันโทษที่เข้าไปอยู่ในชุมชนนั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เมื่อมีการนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาพฤตินิสัยไปใช้ ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงประเมิ
นเกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อสร้างการยอมรับจากสังคม

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับของสังคมต่อผู้พ้นโทษ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าไป
เป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาพฤตินิสัยให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- Candasaro, W. and Panyapa, R. (2017). Behavioral Development of Prisoners as the Buddhist Approaches towards Sangdhambambat Program at the Penitentiary in Amnatchareon Province. *Humanities and social Sciences Journal, Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 8(1), 244-256. (in Thai)
- Department of Correction. (2016). *Annual State Operational Reports of 2016 Fiscal Year*. (n.p.)
- Department of Correction. (2017). *Reports of Following Up on Performance of Department of Corrections, June Issue*. (n.p.)
- Government Gazette. (2017). *Correctional Act*. [Online]. Retrieved August 20, 2020, from : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/021/1.PDF>. (in Thai)
- Jeadsadaruk, S. (2018). *The Study of Raising Value of The Inmates Under the Project “Quality People”* Nonthaburi: Department of Corrections, Ministry of Justice. (in Thai)
- Khamkorngat, K. (2016). *Guidelines for the Development Program to pre-release program of Prisoners in soft prison*. Thesis of the Degree of Master of Arts Program in Social Policy Social Administration. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Narumittayarn, P. (2003). *Motivation of Drug Offences among Femmale Offenders: A Case Study on Minburi Remand Prison*. Thesis of the Degree of Master of Social Work Program. Bangkok : Thammasat University. (in Thai)
- Pitakthum, S. (2011). *Approaches of Control and Rehabilitation for National Security Offense Prisoners*. An Independent Study the Degree of Public Administration. Songkla: Prince of Songkla University. (in Thai)
- Suksai, T. (2011). *Factors Influencing Repeated Offences Committed by Adolescents in Thai Society*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy Program in Sociology. Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)